

بررسی و شناخت روانشناسی شخصیت از منظر اسلام

راضیه ناظمی، هانیه حیدرنیا

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تربیتی - دانشگاه یاسوج

www.sevensea۱۳۶۸@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور اصفهان، ایران

(hheydarnia@yahoo.com)

چکیده

شخصیت از واژه personality گرفته شده است که قسمت اول آن persona به معنای نقاب و ماسکی است که بازیگران قدیم به چهره خود می زدند و نقش فردی که آن ماسک بر چهره زده بود را بازی می کردند یعنی فارغ از شخصیت اصلی خود، به ایفای نقش مربوط به ماسک و نقابی که به چهره می زدند، می پرداختند. پرسونا قیافه ای است که آدمی با آن در جامعه ظاهر می شود. جامعه، آداب و رسوم و سنت های اجتماع است که این قیافه را به فرد تحمیل می کند. پرسونا گاهی نمایشی است و شخصیت واقعی و خصوصی فرد در زیر این ماسک پنهان می ماند و رفتارهای ظاهری فرد جزء شخصیت واقعی و اصلی فرد نیستند و در زبان عامیانه به آن ریا و تظاهر می گویند و گاه شخصیت واقعی و درونی، که بین ماسک چهره و حالات درونی و باطنی همخوانی وجود دارد. به تناسب میزان همخوانی بین این دو مؤلفه هر فرد دارای تیپ شخصیتی خاصی است و به میزانی از بهنجاری روانی- رفتاری و یا نابهنجاری برخوردار است و هر چه تأثیر اجتماع زیاد تر باشد ضخامت ماسک چهره هم بیشتر خواهد بود. از آنجایی که به زعم ما مکتب اسلام کاملترین و جامع ترین مکاتب دینی و جهانی است، توجه به جهت گیری دیدگاه اسلام به این موضوع کلیدی و البته معماگونه که تا کنون هر روانشناس و دانشمندی فقط جنبه های جزئی از آن را حل کرده است، می تواند چشم انداز دقیق و اثر بخشی را بوجود آورد. در شکل گیری شخصیت ابهامات و سؤالات فراوانی وجود دارد: شکل گیری ساختار شخصیت در چه سنینی پایه ریزی می شود؟ چه عواملی در آن تأثیر گذار است؟ ناکامی ها و مصائب در رفتار و شخصیت تأثیر منفی دارد یا مثبت؟ آیا می توان تیپ های شخصیتی را برای انسان ها ترسیم کرد و بر مبنای آنها انسان را توصیف و طبقه بندی کرد یا شخصیت موضوع منحصر به فرد و بی همتایی است؟ و ... سؤالات فراوان دیگری نیز در این مورد مطرح است که در اینجا به دنبال جواب آنها از دیدگاه مکتب اسلام هستیم.

واژگان کلیدی: شخصیت: الگوهای متمایز و اختصاصی اندیشه، هیجان و رفتار فرد که سبک تعامل وی با محیط های فیزیکی و اجتماعی را مشخص می سازد.